

SURİYELİ KÜRTLERİN PYD/YPG SORUNU

Mustafa Yıldız

İNSAMER

IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Yıldız, Mustafa. "Suriyeli Kürtlerin PYD/YPG Sorunu". İNSAMER Araştırma 124, Ekim 2020.

Araştırma 124

2011 yılından bu yana devam eden Suriye iç savaşı, maddi manevi büyük bir yıkıma yol açmış durumdadır. Bölgede yaşayan etnik kökeni ne olursa olsun bütün insanlar, bu savaştan zarar görmüştür. Katliamdan tecavüze kadar her türlü suçun işlendiği Suriye’de insanlar yakın vadede bir barışın sağlanabileceğinden umutlu olmadıklarından, kendileri ve aileleri için güvenli bir yer bulma amacıyla her türlü tehlikesine rağmen göç yollarına düşerek dünyanın dört bir yanına dağılmıştır.

2011’de sivil gösterilerle başlayıp kısa sürede iç savaşa dönüşen Suriye’deki durum, bir demokrasi mücadelesi olmaktan çıkmış ve ülke farklı grupların kendi hukukunu uyguladığı bölünmüş bir coğrafya hâline dönüşmüştür. İç savaştan önce yaklaşık 22 milyon olan Suriye nüfusunun %60’ı Sünni Arap, %10’u Nusayri Arap, %10’u Sünni Kürt, %10’u Hristiyan Arap, %5’i Türkmen ve kalanı da farklı etnik ve dinî

gruplardan oluşurken, bugün bu oranlardan bahsetmek pek mümkün görünmemektedir.

Diğer toplumsal gruplar bir yana bugün Suriye’deki Kürtler ülkenin geleceği açısından en tartışmalı gruplardan birini oluşturmaktadır. Rejimin baskı politikaları ve asimilasyon siyaseti sebebiyle savaş öncesi dönemde ülkede etkin bir siyasi varlık gösterememiş olan Suriye Kürtleri, aynı zamanda aşiret bağlılıkları ve kendi aralarındaki nüfuz mücadeleleri nedeniyle de bölünmüş durumdaydı.

PKK’nın sosyal ve siyasi mirası üzerine 2003 yılında Suriyeli Kürtler tarafından kurulan Demokratik Birlik Partisi (*Partiya Yekîtiya Demokrat/PYD*) kısa zamanda büyük bir siyasi güce dönüşürken, 2011’den sonraki iç savaş sürecinde de ülkedeki en güçlü Kürt aktör hâline gelmiştir. Tamamen PKK ideolojisi ve uzantısı olarak Kuzey Suriye’de örgütlenen PYD’nin

İNSAMER
IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

bugünkü gücüne ulaşmasında Suriye rejiminin katkısı da görmezden gelinemeyecek kadar büyüktür. 2011 yılında Suriye rejimi bölgeyi PYD'ye bırakarak geri çekilmiş ve böylece Arap Baharı'nın başından itibaren bölgeye hâkim olan PYD, diğer siyasi yapıları tasfiye ederek kurduğu silahlı güçle (YPG) bölgede tam kontrol sağlamıştır.

Irak'ta ise Barzani, PYD'yi dengeleyebilmek adına kendisine yakın diğer Kürt partilere destek vermiştir. Taraflar arasında çıkan anlaşmazlıkları gidermek için de Haziran 2012'de bir araya gelen 12 Kürt partisinin oluşturduğu Suriye Ulusal Kürt Konseyi (ENKS) ile PYD arasında Erbil'de bir anlaşma imzalanmıştır. Bu anlaşma ile taraflar arasındaki çekişme son bulmuştur. Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi, Temmuz 2012'de Erbil'de ENKS ve PYD ile tekrar bir araya gelerek Kürt Yüksek Konseyi'ni (KYK) kurmuştur.

2015'te taraflar Duhok Anlaşması'nı imzalamış fakat bu anlaşma pratikte bir karşılık bulmamıştır. İki anlaşmadan da sonuç alınmaması üzerine PYD, ENKS'nin bütün siyasi ofislerini kapatarak birçok yetkili ismi gözaltına almış veya sınır dışı etmiş ve konseyin bölgedeki bütün uzantılarının siyasi faaliyetlerini yasaklamıştır.

2012 yılında Suriye hükümetinin diğer gruplarla daha etkin mücadele etmek amacıyla bölgeden çekilmesinden sonra Kuzey Suriye'de bulunan Kürt bölgeleri PYD'nin kontrolüne geçmiş; 2014 Eylül'ünde DAES'in Kobani şehrini kuşatmasına kadar da bölgede tek hâkim güç PYD olmuştur.

ENKS ise bu süreçte Kuzey Irak'a çekilip faaliyetlerini buradan yürütmüştür. Kobani savaşında Barzani'nin PYD'ye yardım etmesi, iki blok arasındaki buzları eritmiş ve ENKS, Kuzey Suriye'ye tekrar dönmüştür. Bu dönemde daha çok PYD ile diyalog içinde olan ENKS, bölgedeki sorunları demokratik bir şekilde çözme taraftarı olmuştur. 2017-2019 yıllarında ABD ve Fransa bölgede Kürtler arasında birlik sağlamak için pek çok girişimde bulunmuş fakat Suriye muhalif güçleriyle birlikte hareket ettiği gerekçesiyle ENKS ile yönetimi paylaşmaya

hiçbir şekilde razı olmayan PYD, ENKS'nin Suriye muhalefeti ile ilişkisini keserek kendisine tabi olmasını şart koşmuştur.

Taraflar Erbil ve Dohuk anlaşmalarıyla Suriye Kürtleri adına ortak siyaset yapmak için uzlaşsalar da PYD'nin Baas rejimiyle olan ilişkisinden dolayı pratikte hiçbir siyasi çözüm üretmemişlerdir. Suriye'deki Kürtler üzerinde mutlak hâkimiyet sağlamak isteyen PYD, bu süreçte zorbalık yapmaktan da geri durmamıştır. İdeolojik olarak Marksist sol düşünce üzerine yaslanan PYD, Kürt kültürüne ve inanç yapısına karşıdır; dolayısıyla halkın sahip olduğu değer, inanç ve düşünceleri mücadele edilmesi gereken gerici unsurlar olarak görmektedir ve kendisi gibi düşünmeyenleri de türlü eziyetlere maruz bırakıp yok etmeyi doğal bir strateji olarak benimsemiştir.

Suriyeli Kürtlerin PKK/YPG'den gördüğü zulmü anlatan Suriye Bağımsızlar Topluluğu (Kombenda Serbixwe Yên Sûryê) Başkan Vekili Radif Mustafa, PYD'nin Suriye Kürtlerine verdiği zararı başka hiçbir oluşumun vermediğini, PYD/YPG'nin her aileden bir kişiyi zorla alıp paralı asker olarak sahaya sürdüğünü ve hâkimiyet kurduğu bölgelerde yüksek vergiler (%40) toplayarak insanlara zulmettiğini söylemektedir.

Suriye'deki Baas iktidarları boyunca ülkedeki tüm etnik unsurları Araplaştırma siyaseti izlendiğinden Kürtlere karşı da birçok ırkçı proje geliştirilmiş ve asimilasyon için sistematik bir siyaset yürütülmüştür. Tüm bu karanlık miras ortada dururken, PYD/YPG için pragmatik çıkarlar uğruna Baas rejimiyle anlaşmak yine de zor olmamıştır. PYD Suriye'de Kürtlerin yaşam standartlarını yükseltip iyi bir gelecek inşası için çalışmak yerine, kendi yoz siyasi çıkarları uğruna, ABD piyonu olmayı dahi göze almış görünmektedir.

2019'dan bugüne özellikle Kuzey Suriye'deki gelişmeler, DAES'in zayıflatılması ve PYD'nin bu süreçteki rolü, uluslararası arenada sesini daha güçlü duyurmasına yardım etmiş ve Kürt gruplar arasında bir diyalog ortamının kurulmasını kolaylaştırmıştır. ENKS, 2019 yılında birçok

Avrupa ülkesi ve ABD'den yetkililerle görüşerek Kuzey Suriye'deki Kürt hareketlerini birleştirme çabası içine girmiştir. Her ne kadar Kasım 2019'da bir anlaşma sağlandığı açıklansa da ABD ve Avrupa ülkeleri tarafından desteklenen bu birlikteliğin bozulmaması için büyük baskı yapıldığı belirtilmektedir. Nitekim Mazlum Abdi'nin 2019 yılı sonlarına doğru birçok ENKS üyesi mahkûmu serbest bırakması da bu baskıların bir sonucudur.

2020 yılı Nisan ayında ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi Danışmanı William Robak, iki önemli görüşme yapmıştır. İlk görüşme PYD ve Kürt Demokratlar Hareketi ile ikinci görüşme ise ENKS başkanlığı ve Suriye Demokratik Güçleri adına Mazlum Abdi'nin katılımı ile gerçekleşmiştir. Toplantı sonrasında yapılan açıklamalara göre; "Washington liderliğindeki uluslararası koalisyon tarafından desteklenen Suriye Demokratik Güçleri ve Irak Kürt bölgesi tarafından desteklenen Rojava Peşmerge Güçleri arasında görev dağılımı yapma koşuluyla askerî güçler için ortak bir komutanlık kurulabileceği ve her iki taraftan savaşçıların belirli alanlardaki konuşlanma haritasının çizilebileceği" konularında anlaşmaya varılmıştır.

ABD Mayıs ayı itibarıyla Kuzey Suriye'de ortak bir yönetim ve birleşik bir Kürt heyeti kurmak için Suriye'deki Kürt siyasi gruplarla olan toplantılarını yoğunlaştırmıştır. 1 Mayıs'ta PYD ile yapılan toplantı sonrası Mazlum Abdi'nin yaptığı açıklamada, yakında Kürt siyasi hareketleriyle bir açılım olabileceğinin işaretleri verilmiştir. İşin daha ilginç olan yanı ise, Basnews'e göre 4 Mayıs'ta Kamışlı şehrinde Mazlum Abdi ile Rus yetkililerin de bir toplantı yapmış olmasıdır. Bu görüşmede kuzeydeki Kürt gruplarla Şam yönetimi arasındaki diyalogun geliştirilmesi ve güvenlik alanındaki iş birliği konuları ele alınmıştır. Benzer şekilde Fransızların da aynı tarihlerde Rojava'daki siyasi taraflarla bazı görüşmeler yaptığı açıklanmıştır. Görüşmeler akabinde konuşan Kürt Birliği Koordinatörü Abdulkerim Siko ABD, Fransa ve Rusya'nın Kürtlerin birliğinden yana tavır aldıklarını söylemekle yetinmiştir. Ancak 7 Mayıs tarihinde Rudaw'a konuşan PYD Yürütme

Meclisi Üyesi Abdulkerim Saruhan, PYD ve ENKS'nin anlaşmaya vardığını, bölge için 100 yıllık bir proje hazırlandığını ve Kürtlerin de bu projede yer almaları gerektiğini söylemiştir.

Rudaw'ın 10 Mayıs tarihli haberinde William Robak, açıkça ENKS'nin Türkiye destekli Suriye muhalefetinden (SMDK) çekilmesini talep ederken, ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey, *Şark'ul Avsat*'a yaptığı açıklamada Türkiye dâhil tüm yabancı güçlerin Suriye'den çıkması gerektiğini söylemiştir.

Gelişmeleri değerlendiren Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, 16 Mayıs'ta yaptığı açıklamada, "Ne burada bir terör koridoru oluşturulmasına izin veririz ne de teröristlerin burada meşrulaştırılmasına! Terörist, teröristtir!" diyerek Türkiye'nin tepkisini ve kararlılığını dile getirmiştir.

Kuzey Suriye'deki Kürt grupları birleştirmek üzere 18 Mayıs'ta Kamışlı şehrinde toplanan 25 Kürt siyasi grup, toplantı sonrası yaptığı ortak açıklamada; Kürtlerin birliği adına yaşanan gelişmeleri takip etmek için "Kürt Ulusal Birliği Partileri" adı altında ortak çalışmalar yürütüleceğini, bu yapının da bir komite tarafından temsil edileceğini ve parti temsilcilerinin toplantılara devam edeceğini belirtmiştir.

Böylece ABD, Rusya ve Fransa'nın bu birleşmeye dâhil olmasıyla süreç hızlanmış ve 18 Mayıs'ta da anlaşmanın gerçekleştiği duyurulmuştur. Bu adımla Fransa'nın Akdeniz'de kaybettiği hâkimiyetini Kuzey Suriye üzerinden güçlendirmeye başladığı, ABD'nin ise kendisine bölgede müttefik bir yapı oluşturmaya bir adım daha yaklaştığı söylenebilir. Bu birleşmeyle Kürt grupların Cenevre'deki barış görüşmelerinde ellerinin daha da güçleneceği hesap edilmektedir.

Tarihin Öğrettikleri

Ortadoğu'nun Araplar, Farslar ve Türklerden sonra en büyük etnik grubunu oluşturan Kürtler, Hz. Ömer döneminden itibaren kabul ettikleri İslam'ın sancağını yüzyıllarca taşımış topluluklardan biridir. Osmanlı döneminde

Kürdistan beylikleri şeklinde devlete bağlı olarak yaşayan Kürtler, 1639 Kasr-ı Şirin Anlaşması ile ikiye bölünmüş, az bir kısmı İran'da, büyük çoğunluğu Osmanlı sınırları içinde kalmıştır. Osmanlı'nın çöküşü ve 1. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere ve Fransa'nın yaptığı bir dizi pazarlık ve anlaşma sonucu Kürtlerin yaşadığı topraklar dört farklı ülkenin sınırlarına dağıtılmıştır.

Suriye'de 1920'de başlayan Fransız manda yönetimi dönemindeki özerklik taleplerinin kabul edilmemesi üzerine Kürtlerin sessizliğe büründükleri bir süreç başlamıştır. Ancak 1925'te Türkiye'nin doğusunda yaşanan Şeyh Said İsyanı hem Türkiye için hem de Suriye için yeni bir dönemi başlatmıştır. İsyanı karışan Millî ve Miran aşiretlerinin liderleri Türkiye'yi terk ederek Suriye'nin kuzeydoğusunda bulunan Cezire bölgesine yerleşmiştir. 1927 yılında hükümetin uygulamaya koyduğu Şark Islahat Planı çerçevesinde, 20.000-25.000 kadar Türkiyeli Kürt, Cezire bölgesine göç etmek zorunda kalmıştır. Böylece Suriye'nin kuzeydoğu sınırlarında bulunan Cezire bölgesi, Türkiye'den göç eden Kürt nüfusun yoğun olarak yaşadığı bir bölge hâline gelmiştir.

Türkiye'de Sason, Şeyh Said, Koçgiri, Dersim, Ağrı ve diğer Kürt isyanlarının yaşandığı bu dönemde, Suriye'deki hareketi canlandırmaya yönelik çabalar çerçevesinde 1927'de Beyrut'ta kurulan Hoybun Cemiyeti Cezire, Şam ve Halep gibi merkezlerdeki milliyetçileri bir araya getirmiştir. Hoybun Cemiyeti kurucuları arasında eski Kürdistan Teali Cemiyeti üyeleri, Şeyh Said'in çocukları, Botan Emiri Bedirhan Bey'in torunları ve Cemilpaşazadeler gibi isimler vardır. Birleşik bağımsız bir Kürt devleti kurmayı hedefleyen cemiyet, 1927-1930 yılları arasında Ağrı'da çıkan isyanlarda da etkili olmuştur.

Hoybun hareketinin dağılması ve 1940'ların sonuna doğru Kürt siyasi hareketi temsilcilerinin birliği sağlayamaması, Suriye Komünist Partisi'ne yönelimi teşvik etmiş ve faaliyetler bu parti çatısı altında sürmüştür.

Suriye'de 1920-1946 yılları arasında hüküm süren Fransız manda yönetiminin 26 yıllık varlığı

boyunca iki temel hedefi olmuştur. Bunlardan ilki, dönemin her sömürge devletinin yaptığı gibi, yönetimi altındaki topraklardan ekonomik anlamda azami düzeyde faydalanmak; ikincisi, Fransız manda yönetimine karşı oluşabilecek tehditleri önleyici bir idare kurmaktır. Bu amaçla Fransızlar, bağımsızlık yanlısı Arap milliyetçiliğinin manda yönetimine tehdit oluşturmaması için Suriye'deki dinî azınlıklara bir tür özerklik vererek bu yolla milliyetçi Sünni Arapların gücünü dengelemiştir.

Suriye Kürtleri 1928 yılında Fransız işgal yönetimine yaptıkları başvuruda özerklik taleplerini dile getirmişler; anadilde eğitim, Kürt bölgelerine Kürt yöneticilerin atanması ve bu bölgelerde Kürtçenin de resmî dil olarak kabul edilmesi gibi isteklerde bulunmuşlardır. Fransa, dinî azınlıklara özerklik vermesine karşın Kürtlerin özerklik talebini kabul etmemiştir. Kürt nüfusun birçok bölgede dağınık vaziyette yaşıyor olması ve o dönemde taleplerini etkili bir şekilde savunacak kadar güçlü olmamaları, bu talebin sonuçsuz kalmasında belirleyici olmuştur.

Etnik kimliklerinden daha çok aşiretlerine bağlı olmaları ve aşiretler arasındaki çekişmelerin birlik olmalarını engelleyici bir rol oynaması, Kürtlerin güçlü bir hareket oluşturmalarına imkân vermemiştir. Ayrıca İngilizlerin bölgedeki hâkimiyetlerini artırmak için Irak ve Türkiye'ye karşı Kürtleri desteklemesi de Fransızları rahatsız etmiş ve Türkiye'ye destek vererek Kürtlere özerklik vermeyi reddetmişlerdir.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra, 1946 yılında, Fransızların bölgeden çekilmesiyle Suriye devleti bağımsızlığını ilan etmiştir. Bağımsızlıkla birlikte derin bir siyasi ve ekonomik istikrarsızlık yaşayan Suriye'de askerî darbeler birbirini izlemiş ve 1963 yılında yapılan Baas darbesi ile ülkede sosyalist Arap milliyetçisi bir rejim kurulmuştur. Bu dönemde, tüm Suriye toplumu ile birlikte Kürtler de baskı politikalarından nasiplerini almış ve Arap milliyetçisi uygulamalar sistematik biçimde tüm etnik kesimleri yabancılaştırmıştır.

Daha 1950'lerin sonunda Kürt milliyetçiliğine karşı başlatılan baskılar, 1960'lardan itibaren

tüm Kürtlerin temel haklarına yönelik saldırılara dönüşmüştür. Kürt milliyetçiliğini Batı emperyalizmi ve Siyonizm ile ilişkilendirerek Kürtleri vatan haini, ayrılıkçı ilan eden Suriye rejimi, sıradan insanlara dahi güvensizlik hissiyle davranmıştır.

1960'larda istikrarsızlık devam etse de Suriye rejimi Kürt bölgesinde iki büyük proje hayata geçirmiştir. Türkiye ve Irak'tan yasa dışı yollarla Suriye'ye geçip bölgedeki akrabaları ve aşiretleri aracılığı ile Suriye nüfusuna kaydolan Kürtleri tespit ederek vatandaşlıktan çıkarmak amacıyla 1962'de Haseki ilinde yapılan nüfus sayımı, büyük oranda yürürlükteki Araplaştırma siyasetinin bir parçası olarak uygulanmıştır. Suriye devletinin iddiasına göre, 1945 yılından başlayarak Kürtler, Türkiye'den Haseke iline sızmaya başlamış ve zamanla yasa dışı yollarla sınır boyunca bölgeye yerleşmiştir. Bu Kürtlerin çoğu kendilerini yine yasa dışı bir şekilde nüfusa kaydettirmiştir; hatta akrabaları ve aşiretleri aracılığıyla Suriye kimlik kartları dahi edinmişlerdir. Bunu da buraya yerleşmek ve özellikle tarım reformunun uygulanmaya başlanmasından sonra toprak dağıtımından yararlanıp burada mülk edinmek amacıyla yaptıkları belirtilmiştir. Bu çerçevede 1945'ten önce Suriye'de yaşadığını kanıtlayamayan 120.000 Kürt, kimlikleri ellerinden alınarak vatandaşlıktan çıkartılmıştır; ancak buna rağmen askerlik yaşı gelenler askere alınmaya devam etmiştir. Günümüzde Suriye'de yaşayan kimliksiz Kürtlerin sayısının 270.000 ile 300.000 arasında olduğu tahmin edilmektedir.

1962 yılında yapılan sayımı takiben yine aynı bölgede (Haseke) "Arap Kuşağı" adlı bir proje başlatılmıştır. Projenin amacı, Türkiye sınırına Arapları yerleştirip Türkiye ve Suriye'deki Kürt aşiretlerin birleşmesini engellemek, Türkiye ve Irak'ta başlayan Kürt hareketliliğini Suriye'den uzak tutmak ve bölgede yoğunlukta olan Kürt nüfusu dağıtarak asimile etmektir. Bu kapsamda 1963 yılında Cezire Polis Şefi Muhammed Talib Halil tarafından hazırlanan *Ulusal, Toplumsal ve Siyasal Yönleri ile Cezire* adlı raporda 12 maddelik bir eylem planına yer verilmiştir. Bu plana göre bölge Araplaştırılacak, Kürtler başka bölgelere dağıtılacak, Türkiye'den gelen Kürtler

geri gönderilecek, Arapça bilmeyenlerin oy kullanması yasaklanacak vb. kararlar alınmıştır. Fakat bölgedeki tapu kadastro ve parselleme işlemlerinin tamamlanamaması, Kürtlerin bölgeden gitmeyi reddetmesi ve ülkedeki karışıklık sebebiyle plan ancak 1973 yılından sonra uygulamaya konulabilmiştir.

1970'te darbeyle iktidara gelen Hafız Esed, içeride kendi iktidarını sağlamlaştırmak ve ülkenin istikrarsız günlerine geri dönüşünü engellemek için baskıcı bir düzen kurmuş; rejime veya kendi politikalarına karşı çıkmaya çalışan grupları sert bir şekilde bastırmıştır. Esed rejimi, önceki Baas iktidarlarının başlattığı Arap Kuşağı projesini devam ettirip, mülkleri ve kimlikleri alınarak vatansızlaştırılan 120.000 Kürt'ün yaşadığı yerlere 1973'te 40 adet "model köy" kurarak bölgenin demografik yapısına müdahale etmiştir. Kurulan köylere 7.000 Arap aile yerleştirilmiş, Kürtçe yer ve kişi adları Arapça adlarla değiştirilmiştir. Irak ve Türkiye ile büyük sorunlar yaşan Esed yönetimi, buralardaki Kürtlerin kendi ülkesindeki Kürtleri etkilemesini önlemek istemiştir.

1980'lere gelindiğinde, değişen konjonktüre bağlı olarak Suriye rejiminin de Kürtlere karşı siyaseti değişmeye başlamıştır. Bu yeni süreçte âdeta Kürtlerle dost olduğunu kanıtlamak isteyen rejim, ülkesindeki siyasi Kürt mahkûmları serbest bırakarak Kürtlere siyasi parti kurmaları için izin vermiştir. Burada Esed'in asıl amacı, ilişkilerin giderek gerildiği Irak ve Türkiye'ye karşı Kürtleri koz olarak kullanmaktır. Nitekim Türkiye'ye karşı PKK'ya kol kanat veren Esed rejimi, Irak'a karşı da farklı gruplara destek vermiştir; ancak Suriye Kürtleri için bu görece rahatlık dönemi 1991 Körfez Savaşı ile sona ermiştir.

Irak'taki Saddam Hüseyin rejimine karşı savaşan Kürtleri korumak amacıyla ABD öncülüğünde ilan edilen uçuşa yasak bölge uygulaması (36 paralelinin kuzeyi) ve Kuzey Irak'ta devletleşme sürecinin yaşanma ihtimali üzerine, benzer bir talebin Suriye Kürtlerinden de gelme olasılığından tedirgin olan Esed rejimi, Irak Kürtlerine desteğini geri çekmiş ve ülkesindeki Kürtlere yönelik baskıları yeniden artırmıştır.

Esed 1970'lerden 1998 yılına kadar PKK'ya her türlü mali ve lojistik desteği vererek PKK'yı Türkiye'ye karşı bir koz olarak kullanmıştır. Abdullah Öcalan, 1979 yılında beraberindekilerle birlikte Suriye'ye geçerek Esed rejimi ile anlaşmış ve Şam yönetiminin kontrolündeki Lübnan'a ait Beka Vadisi'nde, Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) kamplarında askerî eğitimlere başlamıştır. PKK militanlarına para, pasaport, silah ve her türlü lojistik desteği sağlayan Esed rejimi, PKK'ya üye olup örgüte katılanları askerlikten muaf saymıştır.

1987 yılında Suriye ile Türkiye arasında imzalanan güvenlik protokolüne rağmen PKK Suriye topraklarını kullanarak Türkiye'ye geçmeye devam etmiş, buna karşın Esed hükümeti bu durumu engellemeye yönelik gerekli adımları atmamıştır. Irak'taki Kürtlerin özerklik süreci Suriye'yi endişelendirdiği için 1991 yılında Beka Vadisi'ndeki PKK kampları tasfiye edilse de Öcalan Suriye'de kalmaya ve Suriye devletinden her türlü desteği almaya devam etmiştir. 1998 yılında Türkiye'nin sınıra asker yığması ve rahatsızlığını yüksek sesle dile getirmesinden sonra iki ülke arasında yapılan Adana Protokolü ile Öcalan Suriye'den sınır dışı edilmiş ve Suriye PKK'ya desteğini sonlandırmıştır.

Esed, bir yandan Suriye devlet ideolojisi gereği Suriye Kürtlerine her türlü siyasi ve kültürel faaliyeti yasaklarken diğer yandan da Kürt devleti kurma hedefindeki PKK'ya her türlü desteği vermiştir. Ne var ki bu durumun Suriye içindeki Kürtler için sonuçları hiç de iyi olmamıştır. Zira PKK, Türkiye'ye karşı aldığı desteğin hatırına Suriye'de propaganda yapmamış, Esed'den yana tavır alarak rejimin bölgedeki politikalarını desteklemiş ve muhalif Kürtleri ezmesine ses çıkartmamıştır. PKK içinde üst düzey görevlere kendi adamlarını yerleştirerek örgütü denetim altında tutan Esed, Kürt milliyetçilerini Türkiye ve Irak'a yönlendirmiştir.

2000 yılından bu yana iktidarda olan Beşşar Esed ise, yönetiminin ilk yıllarında reform yanlısı eğilimler göstererek, "Şam Baharı" olarak adlandırılan bu dönemde gözle görülür bir siyasi serbestlik başlatmıştır. Ülkede fikir meclisleri

kurulmuş, siyasi ve kültürel alanlarda tartışma forumları oluşturulmuştur; ancak bu serbestlik ve özgürlük ortamı kısa sürmüştür. 2002 yılının ikinci yarısında, özgürlük ortamının kontrolden çıkması ve Esed iktidarının sonunu getirebilecek siyasi reform baskılarına dönüşmesi üzerine, ülkede yeniden baskı siyasetine geçilmiştir.

Şam Baharı olarak adlandırılan bu dönem boyunca Suriye'deki görece rahat siyasi ortamdan Kürtler de yararlanmıştı. Kürt partiler toplantılar düzenlerken Kürtçe kitap ve kasetler açıktan satılmaya başlanmış ve açılan Kürtçe dil kurslarına herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. Hatta yönetimdeki ilk senesinde Beşşar Esed, Kürtlere karşı önemli bir açılım yapmış ve iki üst düzey Baas yetkilisini 2001'in Ağustos ayında yasa dışı altı Kürt partisinin oluşturduğu Kürt Demokratik İttifakı'yla görüşmeye göndermiştir. Esed bununla da kalmamış, Eylül 2002'de Haseke vilayetini ziyaret ederek birçok vaatle bulunmuştur.

12 Mart 2004'te, Suriye'nin kuzeydoğusunda, Türkiye sınırına bitişik Kamışlı şehrinde Kürt ve Arap asıllı iki takımın futbol maçı sırasında atılan siyasi sloganlar nedeniyle çıkan çatışmalar üzerine hükümetin bölgeye sert müdahalesi, çok sayıda can kaybına sebep olmuştur. Hükümet karşıtı gösterilerin bütün Kürt bölgelerine yayılması ise şiddetin dozunu iyice arttırmış ve bu süreçte 2.000'den fazla kişi tutuklanmıştır. Rejimle masaya oturan Kürt siyasi hareketleri rejimden; tutukluların serbest bırakılmasını, askerlerin bölgeden çekilmesini, kimliksiz Kürtlere kimlik verilmesini ve Kürtlerin azınlık olarak tanınmasını talep etmiştir. Tutukluların serbest bırakılması dışında hiçbir söz yerine getirilmemiş, sonrasında Kürt bölgelerinde olaylar yeniden başlayınca, rejim tarafından bazı Kürt siyasetçilere suikastlar düzenlenmiştir.

2000-2010 yılları arasında, halkta belli bir tabanı bulunmakla birlikte yasal olmayan 13 Kürt partisi kurulmuş olsa da 2011 yılından itibaren başlayan Arap Baharı, ülkede hiç beklenmedik bir durum ortaya çıkartmış ve Kürtlerin yaşadığı bölgelerde yeni bir dönem başlamıştır.